

RAZGOVOR: DORA RUŽDJAK PODOLSKI, POMOĆNICA ZA DRAMSKI PROGRAM DLJI

Godina projekata visokog rizika

Ovo je godina projekata visokog umjetničkog rizika jer projekti koje radimo neće ići utrtime i predvidljivim stazama / U kazalištu se moramo baviti sadašnjim trenutkom / Kazalište se mora baviti društvenom stvarnošću, na Frlićev način ili pak metaforom / Kazalište ne može izumrijeti, kao što ne može izumrijeti kolektivna svijest, koja evidentno postoji

Najveći hrvatski festival, Dubrovačke ljetne igre, od 10. srpnja do 25. kolovoza vladat će Dubrovnikom, i to 63. put. Pomoćnica intendantica za dramski program, Dora Ruždjak Podolski, za ovu je sezonu pripremila tri kazališne premijere – *Skup:igre* Saše Božića, Euripidovu *Medeju* u režiji Tomaža Pandura i *Dantonovu smrt* Georga Büchnera u režiji Olivera Frlića. Uz premijere, na programu će biti i dvije prošlogodišnje reprize, *Kate Kapuralice* Vlaho Stullija u režiji Darija Harjačeka i Sofoklov *Kralj Edip* u režiji Eduarda Milera te predstava Milana Milišića *Mjesečina za Lady Macbeth* u režiji Davora Mojaša i izvedbi Studentskog teatra Lero (ove godine premijerno na Igrama, što znači da će Igre iznijeti čak četiri naslova). O programu i konceptu porazgovarali smo s Dorom Ruždjak Podolski.

Na početku razgovora, možete li predstaviti koncept ovogodišnjega dramskog programa na Dubrovačkim ljetnim igrama?

Ovu bih godinu definirala godinom projekata visokog umjetničkog rizika jer projekti koje radimo neće ići utrtime i predvidljivim stazama. Riječ je o predstavama *Skup:igre* Saše Božića, *Medeja* u režiji Tomaža Pandura i *Dantonova smrt* u režiji Olivera Frlića. Ono što će Frlić raditi ima veze s tradicijom Igaru i modernitetom koji je bio prisutan još prije 40 godina, ali se putem malo izgubio. Radit će hommage *žoržparovskom* promišljanju ambijentalnog teatra, a u njegovu stilu, bit će to visokorizično. Pandurov je projekt rizičan jer je isti naslov radio prije tri godine u Meridi u Španjolskoj. Sad mora napraviti nešto novo i ponovno ispitati sama sebe. Još se nikad na Igrama nije radio autorski projekt na način na koji ga radi Saša Božić. On se bavi građanima Dubrovnika i njihovim reminiscencijama na kultnu predstavu *Skup* Koste Spaića. Time ispituje krhkost memorije Grada i onog što Grad jest te ujedno krhkost teatarskog čina. Krhkost koja je izraz subjektivnosti i kojoj ne možemo uteći ni kao gledatelji ni kao autori. To hodanje po rubu sve troje redatelja nešto je najljepše što se u ovom trenutku može dogoditi na Igrama.

I Božić i Frlić referiraju se na zlatne dane Dubrovačkih ljetnih igara.

Tako je. Ali možemo reći da i Pandur samom svojom pojavom elitnog redatelja koji oko projekata skuplja *crème de la crème* kazališnoga gledateljstva dolaskom u Dubrovnik itekako računa na elitnu publiku koja priziva slavne dane Igaru.

Kako ste se odlučili za ta tri redatelja?

Što se tiče Tomaža Pandura, taj dio dogovora odradio je ponajprije intendant Ivica Priender, kojemu je ponudena koprodukcija sa zagrebačkim Hrvatskim narodnim kazalištem, a on ju je objeručke prihvatio. Sašu Božića izabrala sam jer mislim kako zaslužuje priliku da svoj rukopis i izričaj pokaže na jednom takvom festivalu te da mu kao autor doprinese svojim kutom gledanja na svijet i na kazalište. Kao što će, nadam se, festival pridonijeti njemu svojim ostrim, mjeračkim kutom. Mislim da su ta odmjerenja sna-

ga jako dobra za svakog umjetnika. Što se tiče Frlića, već dulje vrijeme smatram da se razvija u vrlo zanimljiva kazališnog stvaraoca te je izgubivši ponešto umjetničkog *baby špeka* prerastao u zrelog autora.

Oliveru Frliću ovo će biti treća premijera na domaćim ljetnim festivalima. Prethodnim projektima, *Bakhama* na Splitskom ljetu i *Škrce* na Riječkim ljetnim noćima, podigao je veliku prašinu i buku. Pribojavate li se toga ili možda priželjkujete malo buke?

Mislim da je to dobrodošlo. Njegova je potreba da čačka i svrdla po identitetima dobrodošla, pogotovo danas. Voljela bih da napravi predstavu koja će *posvrdati* po ovome što sad živimo, jer ne živimo dobro. U kazalištu se moramo baviti sadašnjim trenutkom. Frlić to radi na svoj način, bez metafore, ravno u glavu. Premda ne mislim da to može ili treba biti jedini način. To je samo jedan put. Kazalište se mora baviti društvenom stvarnošću, na Frlićev način ili pak metaforom.

Prošle godine Igre su se izborile za dosta medijskoga prostora, što, čini mi se, nije bio slučaj u godinama prije.

Prošla godina bila je jako lijepo popraćena i imala je široki interes novinara, kritike i publike. Posebice s *Katom Kapuralicom* koja je udarila u srž Dubrovnika, onoga što on jest. Njegova mentaliteta i zrcaljenja komada u građanima Dubrovnika, no jasno ne samo u njima, nego i u svima nama. To je bila hit-predstava za koju se tražila karta više, a mislim da će se i ove godine tražiti. Nakon toga imali smo nesreću s Mislavom Čavajdom, koja je pretvorila apoen u poen, jer je Mislav uz mnogo borbe uspio iznijeti tu predstavu na svojim leđima. Imali smo i Ivanu Sajko, koja je otvorila put sasvim novom izričaju.

Saši Božiću?

Apsolutno. Mislim da Božić ne bi ovako glatko uklizao u ovu repertoarnu priču da nije bilo Ivane Sajko, koja je otvorila teatar za generaciju sutrašnjice. Kao ni uostalom Jerneja Lorencija, Franke Perković i Tomislava Zajeca 2010. godine.

Iz godine u godinu pomalo mijenjate, razvijate koncept dramskoga programa koji ove godine izgleda ovako – veliki redatelj, redateljska zvijezda, novi redatelj i nova poetika. Hoćete li ga i dalje mijenjati ili ste došli do dobitne kombinacije?

Promjene su nužne i treba ih biti stalno i svagdje. Pa tako i na jednom ovakvom festivalu, koji je ogroman i ima tešku produkciju koja djeluje poput okovanoga Prometeja. Kao glavni nacionalni festival, Igre imaju zadaću da budu progresivne, a opet neprestano moraju njegovati baštinu i tradiciju jer su dio prepoznatljiva identiteta, kroz koji se modernitet može reflektirati. Riječ je o festivalu od kojega se očekuje da bude srednjostrujaški, a opet on to ne smije biti. Mora imati progresivnost. Od samih početaka Igre su imale elemente avangarde, pomicale su granice predstavama poput Parova *Prometeja* i *Kolumba*, Gavelle i njegova Vojnovića, kojeg je utkao u ovo podneblje...

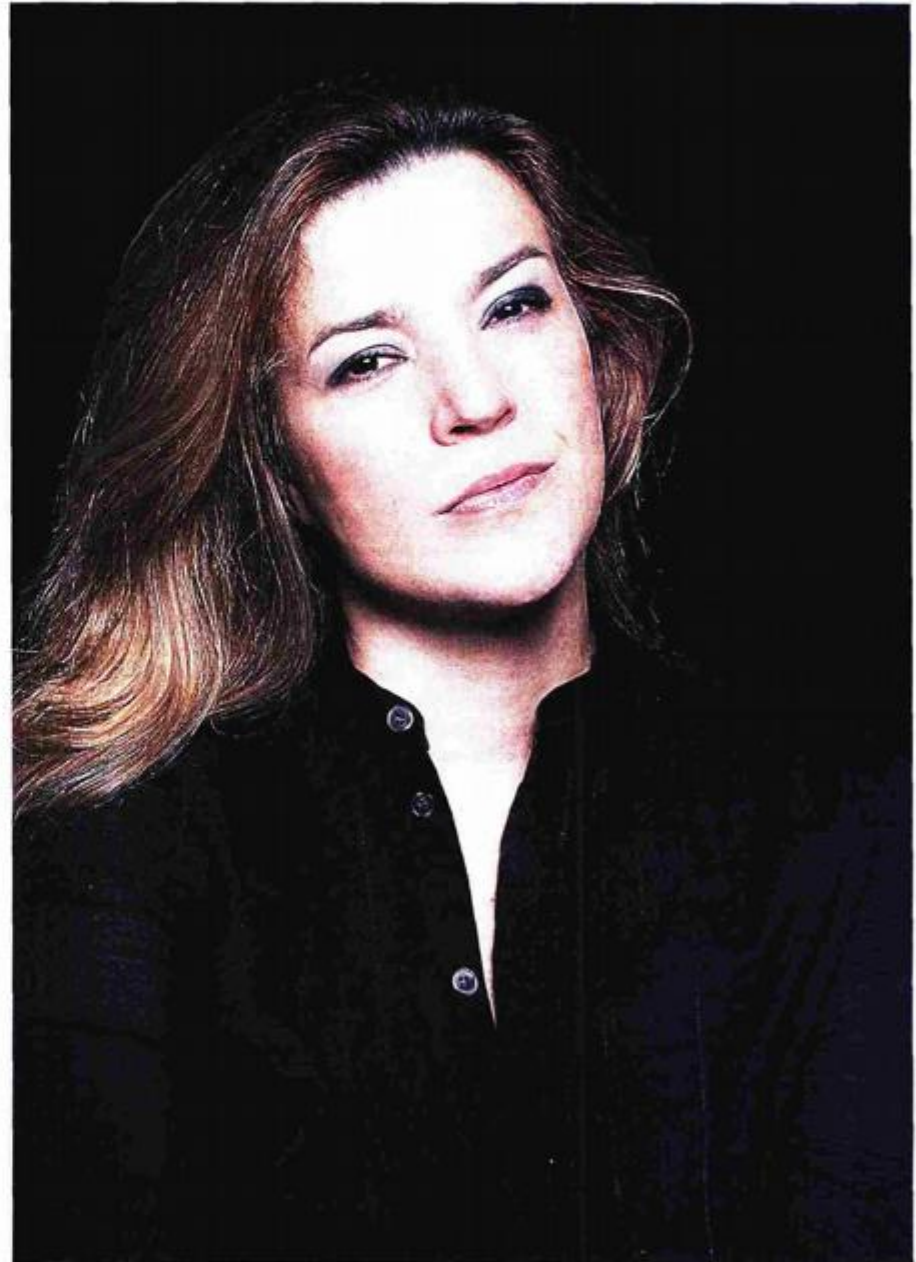
Kad smo kod Vojnovića, Dubrovčani jako vole komade dubrovačkih autora na Igrama.

Apsolutno. Oni to čuvaju kao dio svoga ponosa i identiteta. Kroz te predstave oni i žive.

Koliko su ti autori danas zastupljeni na Igrama?

Zastupljeni su. Prošle godine imali smo *Kate Kapuralicu*. Nevjerojatan je podatak da se Vlaho Stulli nikad nije premijerno igrao na Igrama. Taj čudesni komad koji stoji u hrvatskoj literaturi kao odbačeni kamen na putu, i kojega je Hrvatska mnogo igrala, adaptirala i lokalizirala, tek je prošle godine prvi put postavljen u dubrovačkom ambijentu. Ove godine Saša Božić bavi se Držićem i time koliko taj pisac znači Dubrovniku i Dubrovnik njemu te kako ta povezanost nikad ne prestaje. Oliver Frlić najavio je da će se referirati na Vojnovića.

Držićev i Spaićev *Skup*, kojim se bavi Božić u predstavi, igran je na Igrama punih 14 sezona. Je li

Kad se nađe skupina umjetnika kadra apstrahirati sadašnji trenutak i pretvoriti ga u zajedničku metaforu, onda govorimo o vrhunskoj kazališnoj umjetnosti

danas moguće stvoriti predstavu koja će trajati 14 sezona?

Mislim da ne, zato što je festival otišao u drugom smjeru, kao i sam Grad uostalom. No ne samo to. Teško ćemo danas naći osobu koja će predano dolaziti na festival i mjesec dana gledati sve predstave koje joj se nude, a potom uživati u ponavljanju tog čina iz godine u godinu. Nekad je način života bio drukčiji. Danas je sve brže. Ljudi jednom pogledaju predstavu i to im je dosta. Količina interesa smanjuje se.

U silnim žurbama sve postaje stvar trenutka, što možemo povezati s kazališnim činom kao umjetnošću trenutka, čime se bavi Saša Božić u svom projektu. Ide li ta trenutnost vremena na ruku ili od ruke trenutnosti teatra? Gdje je kazalište danas? Neki mu već vide kraj.

U vlastitoj krizi prije nekoliko godina mislila sam da nema nikakva smisla raditi kazalište. Sada više ne mislim tako – kazalište sintetizira sve umjetnosti. A kad se nađe skupina umjetnika kadra apstrahirati sadašnji trenutak i pretvoriti ga u zajedničku metaforu, onda govorimo o vrhunskoj kazališnoj umjetnosti. U tom trenutku dolazi do prepoznavanja, neke kolektivne svijesti koja postoji u svima nama. Zato mislim da kazalište ne može izumrijeti, jer to je isto kao da kažem da će izumrijeti kolektivna svijest, koja evidentno postoji.

Kako živi kazalište na Igrama? Ima li problema s publikom?

Ovisi o predstavi. *Kate Kapuralica* bila je rasprodana do posljednjega mjesta tri tjedna prije premijere. Za *Kralja Edipa* je isto tako vladao ogroman interes, no zbog Mislavove ozljede nismo imali četiri izvedbe već samo dvije te će ta predstava pokazati svoju relevantnost tek ove godine.

Što redateljima i autorima danas znači rad na Dubrovačkim ljetnim igrama?

Mislim da to ima golemu težinu. Da sad imate tajno glasovanje i da skupite deset najrazličitijih redatelja, svi bi stavili na prvo mjesto rad na Igrama kao prioritet i težnju.

Jedan od razloga je zasigurno i nevjerojatan ambijent. Koliko je on važan na Igrama?

Jako je važan. Prostor je pola posla za mene.

Kako je glumcima raditi u Dubrovniku?

Predivno! Jako je naporno, ali i oslobada. Kad bih pokušala reći što je specifično na Dubrovačkim ljetnim igrama, rekla bih da je to pravo na slobodu. Mislim da svi koji rade na festivalu imaju slobodu.

Koliko ih pritišće tradicija i veličina festivala?

Autore predstava i ljude koji sudjeluju u njima ne pritišće. To se uvijek najviše dotiče otvaranja. Ta tradicija njima je nezahvalna, kao kamen oko vrata.

Za razliku od Frlića, Pandura i Božića, koji su svi prvi put na Igrama, za to nezahvalno otvaranje zadužen je iskusni Joško Juvančić.

Mislim da je to odlična kombinacija. Jupa je stari mačak, lav na tom polju. Ne znam koliko je napravio otvorenja, desetak... mislim da je, u trenutku kad Frlić, Pandur i Božić rade to što rade, jako dobro da Jupa složi jedno čvrsto otvaranje, kao poklon tradiciji.

IGOR TRETINJAK